

מספר הקורס: 6030442

שם הקורס בעברית: ערכי היהדות

שם הקורס באנגלית: Jewish Values

שנה"ל: תשפ"ד

שם המרצה: יצחק ליפשיץ

שם תכנית הלימודים: התוכנית הבינתחומית בפילוסופיה ובהגות יהודית

סיווג הקורס: סמינר

משך והיקף הקורס: סמסטר ב', 2 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 2

דרישות קדם: מחשבה יהודית II: ספרות חז"ל

מועד שעות הקבלה: שעה לפני השיעור, בתיאום מראש

פרטי קשר של המרצה: טל: 0505669122 מייל: isaac@shalem.ac.il

מטרות הקורס:

מדינת ישראל היא יהודית ודמוקרטית. הערכים היהודים הם אושיית קיומה של מדינת ישראל. לא רק מאפייניה האנתרופולוגיים והטקסיים. חירות, צדקה, תיקון עולם, היות האדם צלם אלוהים, כל אלה הם ערכים יהודיים שאף הפכו לנחלת האנושות כולה. הקורס יתמקד במושג "צלם אלוהים", ובנגזרות שלו – החובה לממש את האלוהי שבאדם, בחובה לתקן את החברה, את העולם, לנהוג בחסד ובאחריות כלפי העולם.

התקווה היא כי בתום הקורס תיווצר הבנה עמוקה למקורות ערכים אלה ולהשלכותיהם על החיים המשותפים.

תיאור הקורס:

בקורס יילמדו המקורות הראשוניים לעומק, ולאחר מכן ייבחנו המקורות המשניים. המטרה תהיה לעורר דיון על מנת לחלץ מן המקורות תובנות חדשות. כמו כן לעורר דיון על נושאים העומדים על הפרק, הן מבחינה אידאלית, הן מבחינה חברתית, ומימוש הערכים כפתרון אפשרי. המקורות ראשוניים יימסרו במקראה.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

- עבודה בסיום הקורס בהיקף של לא פחות 2,500 ועד 3,500 מילים – 100%

- ציון עובר בקורס: 60
- יש לקרוא את קריאת החובה לקראת כל שיעור.

פירוט השיעורים (מפגשים), הנושאים הנלמדים בכל שיעור וקריאת החובה והקריאה המומלצת בכל שיעור:

שיעור מס' 1: נושא השיעור: עד כמה ניתן לעסוק בערכי היהדות בלי זיקה לדת היהודית

שיעור מס' 2: נושא השיעור: צלם אלוהים וחיקוי האל

קריאת חובה:

משנה, אבות, ג'יד

שבת דף קלג עמוד ב

מחזור ויטרי סימן תכו

יוסף יצחק ליפשיץ, אחד בכל דמיונות (בני ברק: הקיבוץ המאוחד, תשע"ה), עמ' 88-96.

קריאה מומלצת:

תומר פרסיקו, אדם בצלם אלוהים (תל-אביב: הוצאת ידיעות ספרים, 2021), עמ' 70-82.

שיעור מס' 3: נושא השיעור: צלם אלוהים – חירות

קריאת חובה:

הרב יוסף דוב סולוביצ'יק, זמן חירותנו, תרגם אביגדור שנאן (אלון שבות: מאוצר הרב, תשס"ז),

עמ' 39-54.

עמנואל לוינס, "למען הומניזם עברי", חירות קשה, תרגם עידו בסוק (תל-אביב: רסלינג, 2007),

עמ' 353-356.

קריאה מומלצת:

תומר פרסיקו, אדם בצלם אלוהים (תל-אביב: הוצאת ידיעות ספרים, 2021), עמ' 152-172.

עדו רכניץ, "חירות כחובה ורשת ביטחון כלכלית", מבקשי צדק – בין חברה לכלכלה במקורות

היהודיים, ערכו חנוך דגן ובנימין פורת (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, תשע"ו), עמ'

611-629.

שיעור מס' 4: נושא השיעור: צלם אלוהים והומניזם

קריאת חובה:

תומר פרסיקו, אדם בצלם אלוהים (תל-אביב: הוצאת ידיעות ספרים, 2021), עמ' 9-16.
אליעזר וינריב, דת ומדינה – היבטים פילוסופיים (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2000), עמ' 191-182.

קריאה מומלצת:

יהודה ברנדס, יהדות וזכויות אדם, בין צלם אלוהים לגוי קדוש (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2013), עמ' 27-58.
חנוך בן פזי, הומניות עברית – ההומניזם היהודי (תל-אביב, אדרא, תשפ"ג), עמ' 1-32.

שיעור מס' 5: נושא השיעור: תיקון עולם – העיקרון התלמודי

קריאת חובה:

משנה, גיטין פרק ד: ב-ו.

תלמוד, גיטין מה ע"א.

קריאה מומלצת:

מיכאל ויגודה, פדיון שבויים וגופות תמורת שחרור מחבלים - https://www.daat.ac.il/he-il/mishpat_ivri/havot-daat/shonot/vigoda-pidyon-.htm

שיעור מס' 6: נושא השיעור: תיקון עולם – השלכות מודרניות

קריאת חובה:

אבי שגיא, "תיקון עולם: בין אידיאה אוטופית לתהליך, עיון ביקורתי", מועקה וגאולה, ערך יורם לוריא (באר-שבע: הוצאת ספרים של אוניברסיטת בן-גוריון שבנגב, 2003), עמ' 37-66.

שיעור מס' 7: נושא השיעור: תיקון עולם - קיימות

קריאת חובה:

קהלת רבה (וילנא) פרשה ז

רמח"ל, מסילת ישרים, פרק א

קריאה מומלצת:

יונתן אייקנבאום, קיימות מבראשית – האם ליהדות יש מפתח להתמודדות עם המשבר הסביבתי (חיפה: פרדס, תשפ"ג), עמ' 109-126.

שיעור מס' 8: נושא השיעור: צדקה

קריאת חובה:

בנימין פורת, "החקיקה החברתית-כלכלית של התורה: עקרונות יסוד", מבקשי צדק – בין חברה לכלכלה במקורות היהודיים, ערכו חנוך דגן ובנימין פורת (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, תשע"ו), עמ' 274-290.

קריאה מומלצת:

בנימין פורת, "החקיקה החברתית-כלכלית של התורה: עקרונות יסוד", מבקשי צדק – בין חברה לכלכלה במקורות היהודיים, ערכו חנוך דגן ובנימין פורת (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, תשע"ו), עמ' 290-317.

יוסף יצחק ליפשיץ, כלכלה וערכי היהדות (עפרה: מכון משפטי ארץ, תשפ"ג), עמ' 65-86.

שיעור מס' 9: נושא השיעור: נדיבות

קריאת חובה:

ויקרא רבה (וילנא) פרשה כה סימן ה (פרשת קדושים)

קריאה מומלצת:

יוסף יצחק ליפשיץ, כלכלה וערכי היהדות (עפרה: מכון משפטי ארץ, תשפ"ג), עמ' 123-144.

שיעור מס' 10: נושא השיעור: גמילות חסדים

קריאת חובה:

סוכה דף מט עמוד ב

רמב"ם, משנה תורה, הלכות דעות, פרק א הלכה ה

קריאה מומלצת:

זאב הרוי, "חסד", לקסיקון התרבות היהודית בזמננו: מושגים, תנועות, אמונות, ערכו א' כהן ופול מנדס-פלור (תל-אביב: עם-עובד, 1993), עמ' 206-208.

שיעור מס' 11: נושא השיעור: העוסקים בצרכי ציבור

קריאת חובה:

ר' משה בן מימון, מורה נבוכים, חלק שלישי פרק נג, תרגם מיכאל שורץ (תל-אביב, הוצאת

אוניברסיטת תל-אביב, תשס"ג), עמ' 668-670.

קריאה מומלצת:

אביעזר רביצקי, עיונים מימוניים (ירושלים ותל אביב: הוצאת שוקן, תשס"ו), עמ' 11-39.

שיעור מס' 12: נושא השיעור: עוד על צלם אלוהים ועל מימוש עצמי

קריאת חובה:

נתן קוטלר, "מימוש עצמי מתוך אמונה", אסיף ה (תשע"ח), עמ' 611-623.

שיעור מס' 13: סיכום